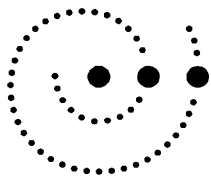

Tämä on päätöksen verkkoversio, jossa on otettu huomioon henkilötietolain (523/1999) tavoitteet yksityisyyden suojasta siten, että päätöksestä on poistettu valittajana olevan yksityishenkilön nimi.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

PÄÄTÖS

N:o YM5/5222/2010

Annettu julkilainon jälkeen
11.5.2011

ASIA Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaavan vahvistaminen

VAHVISTETTAVAKSI SAATETTU PÄÄTÖS

Keski-Suomen liiton maakuntavaltuuston päätös 15.11.2010 Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaavan hyväksymisestä.

KAAVAN SISÄLTÖ

Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaava täydentää Keski-Suomen maakuntakaavaa maanaineshuollon (sora, hiekka ja rakennuskivi) ja siihen liittyvien luontoarvojen (arvokkaat harju-, kallio- ja moreenimuodostumat) osalta. Lisäksi kaava käsittelee potentiaalisia malmivöhykkeitä sekä pohjavesialueiden tarkistuksia.

LAUSUNNOT

Liikenne- ja viestintäministeriö on ilmoittanut, ettei se anna lausuntoa kaavasta.

Sisäasiainministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö ovat ilmoittaneet, ettei niillä ei ole lausuttavaa maakuntakaavasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö viittaa Museoviraston lausuntoon ja ilmoittaa, ettei sillä ole kaavasta huomautettavaa. Ministeriö puoltaa kaavan vahvistamista.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että kaavan valmistelussa on huomioitu pohjaveden suojelu ja yhteiskunnan vedenhankinnan kannalta tärkeiden pohjavesialueiden suojaaminen. Ministeriö kiinnittää lisäksi huomiota maa-ainesten ottotoiminnasta pohjavesivaikutusten lisäksi aiheutuviin melu- ja pölyvaikutuksiin, joihin on syytä kiinnittää huomiota ottotoimintaa koskevissa yleissuunnitelmissa.

Kaavasta on antanut lausuntonsa myös Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

VALITUS

Valittaja

Maakuntavaltuuston päätöksestä on valittanut yksityishenkilö.

Valituksen sisältö

Valittaja on katsonut, että ympäristöministeriön tulisi jättää vahvistamatta maakuntakaava siltä osin kuin se koskee Uuraisten kunnan Kangashäkin kylään merkittyä Ruotokassin ge/2 -aluetta sekä jättää määräämättä maakuntakaavaa tulemaan voimaan valituksenalaiselta osaltaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Valittajan perustelut vaatimukselleen ovat seuraavat:

Maakuntakaavoituksesta ei ole tiedotettu maankäyttö- ja rakennuslaissa edellytetyllä tavalla. Maanomistajat eivät ole saaneet tietoa kaavoituksesta ja kaavaehdotuksesta, vaikka kaavoituksella on merkittävä vaikutus maanomistajien omaisuuden käyttöön. Poskiprojektin mukaisia selvityksiä ei ole otettu huomioon kaavoituksessa. Aluetta on tutkittu maa-ainestentoalueena. Ruotokassin alueella ei ole todettu luonnonsuojelullisia arvoja, joiden perusteella alue voitaisiin osoittaa arvokkaaksi harjuaalueeksi ja luonnonsuojelualueeksi. Maankäyttöintressien yhteensovittamisessa on siten epäonnistuttu. Maakuntakaava aiheuttaa maanomistajalle kohtuutonta haittaa, koska maa-ainesalueeksi hyvin soveltuva ja betonituoteteollisuuden tarpeisiin tutkittu alue on maakuntakaavassa perusteetta osoitettu luonnonsuojeluun arvokkaana harjuaalueena.

Valittajan mukaan Uuraisten kunnan Kangashäkin kylässä sijaitseva Ruotokassin alue on maakuntakaavassa merkitty ge/2 -alueeksi, mikä tarkoittaa luonnonsuojeluun varattua arvokasta harjuaaluetta. Maakuntakaavan merkintä tuli esille, kun Ruotokassin osalta tilan Koivukangas 892-402-4-8 alueella suoritettiin syksyllä 2010 yhteistyössä Lemminkäinen Infra Oy:n kanssa tutkimuksia alueen kiviaineksen laadun selvittämiseksi. Tutkimuksen tarkoituksena oli varmistaa kiviaineksen kelpoisuus lähinnä betoniteollisuuden raaka-aineeksi, koska betoniteollisuuden tarpeet täyttävistä kiviaineslajeista on selkeästi pulaa maakunnassa. Kiviainesottoalueen tärkeys vielä korostuu, koska lähin betonituotteita valmistava ja lajikkeita hyödyntävä tehdas sijaitsee vain noin kolmen kilometrin päässä kyseiseltä alueelta.

Selvitettäessä alueen luvittamista joulukuussa 2010, tuli valittajalle täytenä yllätyksenä alueelle Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaavassa hyväksytty ge/2 -rajaus ja rajauksen mahdollisesti aiheuttamat rajoitukset maa-aineslain mukaisen toiminnan harjoittamiselle. Valittaja ei ollut osannut ottaa huomioon sellaista vaihtoehtoa, että tämänlaatuista kiinteistön maankäyttöä rajoittavia päätöksiä voidaan tehdä maanomistajaa kuulematta, eikä ole osannut reagoida kaavoitukseen aiemmin millään tavoin.

Valittajan mukaan maakuntakaavasta kuulemisen osalta ei ole noudatettu maankäyttö- ja rakennuslaissa edellytettyä vuorovaikuttamisen periaatetta. Maanomistajia olisi tullut informoida tehokkaammin näinkin vaikuttavan maankäyttörajoituksen kohdalla. Uuraisten kunnan alueella tämä oli ainut ge/2 -aluerajaus ja olisi vaatinut ehkä vain viisi yhteydenottoa.

Kaavoituksesta tiedottaminen

Viitaten maankäyttö- ja rakennuslain 62 ja 65 §:iin sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:ään valittaja toteaa, että maakuntakaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä 6.9.–

6.10.2010. Maakuntakaava koskee koko Keski-Suomen maakunnan harju-, kallio- ja moreenialueita. Maakuntakaavan laajasta kokonaisalueesta huolimatta kaavaehdotuksesta on annettu vain seitsemän muistutusta yksityisiltä henkilöiltä. Muistutusten vähäinen määrä viittaa valittajan mukaan siihen, että yksityisillä maanomistajilla ei ole ollut tietoa kaavoituksesta.

Valittajan mukaan Uraisissa sijaitsevan kohteen Ruotokassi osalta kenelläkään alueen viidestä maanomistajasta ei ole ollut tietoa kaavoituksesta eikä kaavaehdotuksesta. Ruotokassin osoittaminen maakuntakaavassa arvokkaaksi harjualueeksi ge/2 -luonnonsuojelu- aluetta koskevalla merkinnällä vaikuttaa merkittävästi alueen arvoon. Ruotokassin aluetta on tutkittu ja suunniteltu maa-ainesten ottoon ja todettu, että alueen maa-aines soveltuisi erityisen hyvin käytettäväksi betonituoteteollisuudessa.

Viitaten maankäyttö- ja rakennuslain vuorovaikutusta koskeviin säännöksiin ja kommentaariteokseen valittaja katsoo, että kaavoituksen vuorovaikutusta koskevat säännökset korostavat kaavoituksesta tiedottamista siten, että vuorovaikutus toteutuu. Nyt esimerkiksi Ruotokassin alueen maanomistajista kukaan ei ole saanut tietoa vireillä olevasta kaavoituksesta eikä kaavaehdotuksesta. Koko Uuraisten kunnan osalta kyseessä oleva vaihemaakuntakaava koskee merkittävästi vain muutamaa aluetta ja harvoja maanomistajia, jolloin näille maanomistajille olisi tullut valittajan mielestä tiedottaa erikseen kaavoituksesta.

Valittaja katsoo, että maankäyttö- ja rakennuslain vaatimus siitä, että kaavoituksesta on tiedotettava kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla sekä siitä, että kaavoituksesta on ilmoitettava, niin kuin kunnalliset ilmoitukset asianomaisissa kunnissa julkaistaan, jollei asian merkittävyys edellytä laajempaa tiedottamista, edellyttää tapauskohtaista harkintaa asiassa. Vaihemaakuntakaavan vain tietynlaisia alueita koskeva kaavoitus koskee käytännössä harvoja maanomistajia. Kaavan vaikutus näihin harvoihin maanomistajiin on kuitenkin suuri. Tällöin kunnallisten ilmoitusten tiedottamistapa ei ole riittävä, vaan asian merkittävyys maanomistajien kannalta edellyttää laajempaa tiedottamista. Maakuntakaava on Ruotokassin osalta jätettävä vahvistamatta ja tarvittaessa palautettava uudelleen käsiteltäväksi.

Selvitysten huomioon ottaminen

Valittaja viittaa maankäyttö- ja rakennuslain 28 § 5 momenttiin ja 25 § 2 momenttiin todeten, että maakuntakaava perustuu pääosin Keski-Suomen POSKI -projektin selvitysten tuloksiin. POSKI -projektissa on tutkittu maakunnan harju-, kallio- ja moreenialueet ja näiden alueiden soveltuvuus kiviaineshuoltoon. Projektin tavoitteena on ollut turvata pohjavesien saanti ja suojelullisesti arvokkaiden alueiden suojeluarvot. POSKI -projektin yhteydessä on kerätty ja laadittu useita selvityksiä harju-, kallio- ja moreenialueista.

POSKI -projektissa Ruotokassin aluetta on tutkittu sora- ja hiekka-alueena. Ruotokassin osalta on todettu, että alueen kokonaismassamäärä on 3 100 000 kiinto-m³ ja materiaalista on 25 % soraa ja 75 % hiekkaa. Jättämällä kohteeseen neljän metrin suojakerros, alueelta on saatavissa kiviaineksia 1 700 000 kiinto-m³.

POSKI -projektin liitteessä I on esitetty ensisijaiset tutkimuskohteet. Tässä luettelossa Ruotokassi on merkitty ensisijaisesti maa-ainespainotteisen tutkimuksen kohteeksi.

POSKI -projektin tutkimuksissa kohdassa pohjavesialueet s. 23–24 Ruotokassin aluetta ei ole mainittu nykytilannetta kuvaavassa kohdassa eikä täydentävissä tutkimuksissa. Sen sijaan liitteessä III Keski-Suomen pohjavesialueet Ruotokassi on lueteltu II luokan pohjavesialueena. Liitteen III mukaan Keski-Suomen pohjavesialueita on noin 250 kpl.

Kohdassa Luontoarvot ja maisema, Nykytilanne -alakohdassa Ruotokassia ei ole mainittu. Ruotokassi ei kuulu Naturaan eikä harjijensuojeluohjelmaan. Kohdan Luontoarvot ja maisema täydentävien tutkimusten osalta s. 37 todetaan, että "Biologisesti merkittäviä pienkohteita, kuten metsälakikohteita, sisältyy lisäksi Ruotokassin muodostumiin. Soranotolta hyvin säästyneen Ruotokassin korpi- ja luhtarantaisella Heinälamminpurolla kasvaa mm. runsaasti harvinaista jokileinikkiä." ja s. 38, että "Harjijensuojelullisesti maakunnallisesti merkittäviä kohteita ovat ... Ruotokassi ....".

POSKI -projektin loppuraportin s. 36 todetaan, että maastossa tarkastetuista harjialueista on erillinen POSKI -projektin taustamuistio (Välivaara 2009), jossa kohteista on kerrottu lyhyen yleiskuvauksen lisäksi suojelulliset arvot. Ko. muistiossa Ruotokassin kohteesta lausutaan seuraavaa: "Pohjavesialueen nro ja lk: 0989206 II Harjialueen nro: - Kunta: Uurainen. Alueen yleiskuvaus: Harjijaksoon kuuluva, kaakkoisosastaan korpi-, luhta- ja suurruohorantaiseen Heinälamminpuroon rajoittuva harjialue, joka käsittää useita harjijukuoppia ja harjanteita. Kasvillisuus on pääosin VT-kangasta, paikka paikoin CT-kangasta. Luoteisosassa on myös tuoretta kangasta. Parin isoimman harjijukuopan rinteellä on ketunluolia sekä paisterinnelaikkuja, joilla kasvaa mm. keltaliekkoa. Linnustoon kuuluvat mm. palokärki, metso ja kulorastas. Alueen louhikkoisessa länsiosassa on kaksi pientä allikkkoa, joista toinen oli kesällä 2007 kuivunut. Alueen pohjoisosassa on kota. Heinälamminpuron kaakkoispuoleisella harjialueella (Kangashäkin harjialue) on laajoja soranottoalueita. Merkittävät luonto- ja maisema-arvot: Maisemallisesti jokseenkin merkittävä, hyvin säilynyt harjialue. Biologisesti merkittävässä metsälakikohteessa, Heinälamminpurossa, kasvaa mm. runsaasti maakunnallisesti harvinaista jokileinikkiä sekä purolitukkaa ja kurjenmiekkää."

POSKI -projektin loppuraportin liitteessä VI on lueteltu Keski-Suomen maakunnan luonnon ja maisemansuojelun kannalta merkittävät harjialueet. Ruotokassin osalta on merkinnät, maakunnallinen, G (geologia) ja PV (pohjavesi), pinta-ala noin 125 ha. POSKI -projektin loppuraportin liitteessä 10 esitetään yhteenveto kohteista. Ruotokassin osalta todetaan, että alue on monimuotoisuuden kannalta arvokas alue, maa-aineksen määrä ja laatu ovat hyviä, harjijarvoja - Maakunnallinen (liite VI, kokonaan koskematon).

Tutkimusten mukaan Ruotokassin aluetta on tutkittu hiekka- ja sora-alueena. Alueen hiekka- ja soravarat ovat merkittävät ja niiden suhde 25/75 on Jyväskylän seutukunnalla POSKI -projektissa tutkituista suhteeltaan paras. Tämä tekee alueesta maa-ainesten ottoon ja erityisesti betoniteollisuuden tarpeisiin hyvin soveltuvan alueen. POSKI -projektin mukaan aluetta on tutkittu maa-ainosalueena ja todettu se maa-ainesten osalta sekä määrältään että laadultaan hyväksi. Alue tulee valittajan mielestä osoittaa maakuntakaavassa maa-ainesten ottovyöhykkeeksi eo/1.

Valittajan mukaan Ruotokassin osalta esitetyt luonnonsuojelulliset perusteet ovat ristiriitaiset ja puutteelliset. Merkittävin kohteesta todettu luonnonsuojelullinen peruste on Välivaaran 2009 taustamuistiossa todettu Heinälamminpuro. Taustamuistiosta käy ilmi, että kohteen biologisilla arvoilla tarkoitetaan Ruotokassiin rajoittuvaa aluetta, Heinälamminpuroa. Ruotokassin kokonaispinta-ala on n. 125 ha ja alueeseen rajoittuva Heinälamminpuro ei sijaitse varsinaisen kohteen alueella vaan ainoastaan rajoittuu siihen. Mitään perustetta osoittaa koko Ruotokassin alue luonnonsuojelualueeksi ei tällä perusteella ole.

POSKI -projektin loppuraportin liitteessä VI on esitetty, että Ruotokassin arvot perustuvat G eli geologiaan ja PV eli pohjaveteen. Ruotokassin alueen geologisista olosuhteista ei ole mitään tarkempaa tietoa. Alueen geologian osalta ei siten ole esitetty suojelullista perustetta. Myöskään pohjavesialueena kyseessä oleva kohde ei täytä luonnonsuojelullisia perus-

teita, koska kyseessä on II luokan Keski-Suomen alueella varsin tavanomainen pohjavesialue. Vastaavia alueita Keski-Suomen maakunnan alueella on 250 kpl.

Välivaaran 2009 taustamuistiosta ilmenee, että kohteen kasvillisuus on tavanomaista kangasmetsää ja että alueella on harjukuoppia ja harjanteita. Alueesta esitettyjen tietojen perusteella alueella ei ole sellaisia luonnonsuojelullisia arvoja, että alue kokonaisuudessaan voitaisiin osoittaa luonnonsuojelualueeksi.

Valittajan mukaan Ruotokassi ei kuulu Natura 2000 -kohteeseen eikä harjijensuojeluohjelmaan, joten niilläkään perusteella kohdetta ei voida osoittaa suojeltavaksi. Ruotokassin osalta ainoana todellisena perusteena on esitetty Heinälamminpuron alue. Koska Heinälamminpuro ainoastaan rajoittuu Ruotokassin alueeseen, ei Ruotokassin osoittamiselle merkinnällä ge/2 arvokkaaksi harjialueeksi ja luonnonsuojelualueeksi ole perusteita. Valittaja viittaa edellä todettuun Hallbergin maankäyttö- ja rakennuslain kommentaariteoksessa esitettyyn periaatteeseen, että kohteen osoittamisen edellytyksenä maakuntakaavassa luonnonsuojelualueeksi on, että kohde täyttää luonnonsuojelulain vaatimukset.

Valittaja esittää, että Ruotokassin alue olisi tullut osoittaa maakuntakaavassa maa-ainesten ottovyöhykkeeksi eo/1 -aluevarausmerkinnöin. Alueen soran ja hiekan suhde tekee alueesta parhaan mahdollisen maa-ainosalueen betonituoteteollisuuden tarpeisiin. Maankäyttöllisiä intressejä vertailtaessa tarve aineiden ottamiseen osoittautuu edellä esitetyin perustein selvästi luonnonsuojeluintressiä painavammaksi. Lisäksi on huomattava, ettei maa-ainesintressin painottamisesta seuraa se, että luonnonsuojeluintressiä voitaisiin ottaa lainkaan huomioon. Ruotokassin luontoarvot on mahdollista turvata maakuntakaavaan otettavana suunnittelumääräyksellä. Maakuntakaavassa on asetettu muiden maa-ainesottovyöhykkeiden kohdalle kohdekohtaisia suunnittelumääräyksiä. Kohdekohtaisella suunnittelumääräyksellä on mahdollista ottaa huomioon luontoarvot ja erityisesti esimerkiksi kohteen viereisen Heinälamminpuron alue.

Kohtuuton haitta maanomistajalle

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 § 4 momentin mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kohtuuttomana haittana pidetään sitä, että maanomistaja menettää maakuntakaavan takia mahdollisuuden hyödyntää taloudellisesti aluetta. Valittajan mielestä Ruotokassin alueen osoittaminen kokonaisuudessaan suojelualueeksi on kohtuutonta erityisesti sen vuoksi, että mitään luonnonsuojelullista perustetta tälle ei ole.

Valittaja on selvittänyt POSKI -projektin tulosten perusteella tarkemmin Ruotokassin alueeseen kuuluvan Koivukangas 892-402-4-8 tilan alueella kiviaineksen laatua syksyllä 2010, kuten edellä on kuvattu. Kiviainesesiintymä on kiistatta kaupallisesti hyödynnettävissä, minkä hyödyntämisen valituksenalainen aluevaraus estää, jos se jää voimaan, ilman, että aluevaraus mahdollistaisi maanomistajalle jonkin muun kohtuullista hyötyä tuottavan tavan käyttää kiinteistöään. Mainitusta syystä valituksenalainen kaavapäätös aiheuttaa maanomistajalle (valittajalle) maankäyttö- ja rakennuslain 28 § 4 momentissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa, minkä johdosta maakuntakaava tulee jättää vahvistamatta valituksenalaiselta osaltaan.

Kaavapäätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Viitaten maankäyttö- ja rakennuslain 201 § 1 momenttiin ja 118 § 3 momenttiin ja kuntalain 98 §:ään valittaja katsoo valituksenalaisen päätöksen lainvastaisuuden siinä määrin ilmeiseksi, että täytäntöönpano ennen asian käsittelemistä loppuun olisi perusteetonta odo-

tettavissa oleva vahvistamatta jättäminen huomioon ottaen. Toiseksi kaavan välittömästi täytäntöönpanokelpoisuudesta aiheutuisi valituksen hyödyttömyys, kun maakuntakaavan oikeusvaikutukset estäisivät (lailliset) kaava- ja lupapäätökset kuntatasolla. Vielä tulee ottaa huomioon sekin, että pitkähkön valitusprosessin ajan jatkuneena alueen suojelustatukseen muuttaminen olisi olosuhteiden vakiintumisen johdosta vaikeaa, vaikka myöhemmin todettaisiin valitusperusteiden olleen aiheellisia silloin kuin ne alun perin esitettiin.

Keski-Suomen liiton vastine ja valittajan vastaselitys

Keski-Suomen liitto on antanut vastineen lausuntojen ja valituksen johdosta.

Valittajalle on annettu tilaisuus vastaselityksen antamiseen Keski-Suomen liiton vastineen johdosta. Vastaselityksessään valittaja toistaa vaatimuksensa ja esittää lisäksi seuraavaa:

Valittajan mukaan maakuntakaavan selostuksessa ge/2 -merkintä on otsikon "Luonnonsuojelu" alla, ja suunnittelumääräys voidaan siinä käytettyjen ilmaisujen vuoksi tulkita tosiasiallisesti suojelumääräykseksi. Ge/2 -merkinnästä ja siihen liitetystä suunnittelumääräyksestä ei käy ilmi, mihin tarkoitukseen alue on suunniteltava. Määräyksessä käytetyt ilmaukset, kuten luonnonkauneus eivät ole yksiselitteisiä. Valittajan mukaan alueen geologisia muodostumia ei ole mainittu selvityksissä, eikä suunnittelumääräyksessä mainittuja erikoisia luonnonolosuhteita ja -esiintymiä ole rajattu tai nimetty. Merkintä määräyksineen on edellä mainituista syistä epäselvä, eikä siitä voida päätellä sen oikeudellisia vaikutuksia, mistä aiheutuu myös maanomistajalle kohtuutonta haittaa. Merkintä ja suunnittelumääräys tulee poistaa kaavasta.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN PÄÄTÖS

Kannanotot ministeriöiden lausuntoihin

Ympäristöministeriö katsoo, että lausunnot eivät anna aihetta kannanottoihin.

Lausumat valituksesta

Yksityishenkilö

Valittaja on edellä esitetyllä valituksellaan vaatinut maakuntakaavan vahvistamatta jättämistä siltä osin kuin se koskee Uuraisten kunnassa Ruotokassin ge/2 -aluetta sekä jättämään määräämättä maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Ympäristöministeriö hylkää valituksen.

Perustelut

Kaavoituksesta tiedottaminen

Maankäyttö- ja rakennuslain 6 § mukaan kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Kaavoja laativien viranomaisten on tiedotettava kaavoituksesta sillä tavoin, että niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus seurata kaavoitusta ja vaikuttaa siihen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 § mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tie-

dottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään, on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §:n mukaan tämä tilaisuuden varaaminen voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varaamalla tilaisuus esittää mielipide määräajassa kirjallisesti tai suullisesti taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Tilaisuuden varaamisesta mielipiteen esittämiseen tiedotetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetulla tavalla. Asiasta on ilmoitettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan, jollei muuta tiedottamistapaa pidetä asian laatu huomioon ottaen sopivana.

Maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:n mukaan kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Kaavoituksen vireille tulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista ja osallistumis- ja arviointimenettelystä. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §:n 3 momentin mukaan ilmoittamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä tilaisuuden varaamisesta mielipiteen esittämiseen kaavaa valmisteltaessa säädetään.

Maankäyttö- ja rakennuslain 65 § mukaan kaavaehdotus on asetettava julkisesti nähtäville. Nähtäville asettamisesta on tiedotettava kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 § mukaan maakuntakaavaehdotus on pidettävä kaava-alueen kunnissa julkisesti nähtävänä vähintään 30 päivän ajan.

Keski-Suomen liitto on kuuluttanut 2. vaihemaakuntakaavan vireille tulosta 1.11.2007. Tällöin on myös avattu vaihemaakuntakaavaa käsittelevä internetsivusto. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 15.11.2007–14.12.2007. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta liitto sai 33 lausuntoa.

Ennen valmisteluvaiheen kuulemista kaavaluonnosta esiteltiin seutukuntakierroksella helmikuussa 2010. Esittelytilaisuuksia oli ajalla 9.–24.2.2010 yhteensä seitsemän. Kaavaluonnos selvitysaineistoinen oli nähtävillä 26.4.2010–31.5.2010. Luonnoksesta liitolle annettiin 45 lausuntoa tai muistutusta, mukana 10 yksityisen tahon muistutusta. Kaavaehdotus selvitysaineistoinen oli nähtävillä 6.9.2010–6.10.2010. Ehdotuksesta liitolle annettiin yhteensä 20 lausuntoa tai muistutusta, joista yksityisiltä tuli 7.

Ympäristöministeriö toteaa, että osallisilla on ollut mahdollisuus tutustua kaavan sisältöön ja kaavaratkaisun perustana oleviin selvityksiin edellä kuvatuissa vaiheissa ja jättää muistutuksensa kaavasta Keski-Suomen liitolle. Maankäyttö- ja rakennuslaki ei edellytä maakuntakaavan yhteydessä maanomistajakohtaista tiedottamista. Ympäristöministeriö toteaa Keski-Suomen liiton noudattaneen lain vähimmäisvaatimuksia laajempaa vuorovaikutusta.

Ympäristöministeriö toteaa lisäksi, että Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaava käsittää siinä käsiteltyjen teemojen osalta koko maakunnan alueen. Erilaisia ge -osa-aluemerkintöjä on kaavassa yhteensä 158 kappaletta, vaikka Uraisten alueella Ruotokassi onkin ainut ge/2 -merkintä. Maakuntakaavassa esitetyt aluerajaukset ovat yleispiirteisiä, niitä ei ole osoitettu kiinteistökohtaisesti, ja ne tarkentuvat yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja lupamenettelyissä.

Ympäristöministeriö katsoo, että Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaavan yhteydessä toteutettu vuorovaikutusmenettely täyttää maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen vaatimukset, eikä kaava näin ollen ole tältä osin lainvastainen.

Selvitysten huomioon ottaminen

Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaavassa on esitetty arvokkaat harjualueet merkinnällä ge/2. Merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas harjualue. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja -esiintymien säilyminen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä esitetyt maakuntakaavan sisältövaatimukset edellyttävät kiinnittämään erityistä huomiota muun muassa alueiden käytön ekologiseen kestävyteen, vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on myös otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet siten, että edistetään niiden toteuttamista. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät muun muassa seuraavaa:

Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet. Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon käyttökelpoiset kiviainesvarat sekä niiden kulutus ja kulutustarve pitkällä aikavälillä sekä sovitettava yhteen kiviaineshuolto- ja suojelutarpeet. Kiviainesten ottoon osoitettavien alueiden on perustuttava arviointiin, jossa selvitetään alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä toisaalta soveltuvuus vesi- ja kiviaineshuoltoon.

Ympäristöministeriö toteaa, että Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaavan arvokkaita harjualueita tarkoittava ge/2 -merkintä on alueen erityisominaisuutta kuvaava osa-aluemerkintä. Tämä todetaan myös kaavaselostuksen sivulla 19. Se, että ge -merkinnät esiintyvät kaavakartalla otsikon "Luonnonsuojelu" alla, liittyy Keski-Suomen 1. maakuntakaavassa käytettyyn alueidenkäyttötyyppien otsikointiin, eikä se muuta merkinnän oikeudellisia vaikutuksia.

Ympäristöministeriön maakuntakaavamerkinnöistä antaman merkintäoppaan mukaan osa-aluemerkintöjä käytetään osoittamaan niitä vähintään seudullisesti merkittäviä osa-alueiden erityisominaisuuksia, joiden säilyminen halutaan turvata tai joiden asettamat reunaehdot on otettava huomioon suunniteltaessa alueiden käyttöä. Osa-aluemerkinnällä ja siihen liittyvällä suunnittelumääräyksellä ei osoiteta aluetta mitään erityistä tarkoitusta varten.

Ympäristöministeriö on antanut 31.3.2000 asetuksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä. Ministeriö on lisäksi 16.6.2003 antanut tarkempia ohjeita maakuntakaavamerkintöjen ja -määräysten käyttöperiaatteista tätä koskevassa oppaassa. Ympäristöministeriö katsoo, että ge/2 -merkintää on Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaavassa käytetty asetuksessa esitetystä tarkoituksesta. Merkintään liittyvä suunnittelumääräys sanamuotoineen noudattaa maakuntakaavamerkintöjä ja -määräyksiä koskevaa ohjeistusta ge-merkintöjen suunnittelumääräysten osalta (Maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset -opas, s. 50–51).

Ympäristöministeriö toteaa, että Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaavan ge -merkinnät eivät siis ole laadultaan suojelualuevarauksia, kuten valittaja on esittänyt. Kaavassa ei myöskään ole esitetty, että Ruotokassin alue täyttäisi luonnonsuojelulaissa suojelualueille asetetut vaatimukset. Suunnittelumääräyksessä käytetyt ilmaisut eivät myöskään ole ristiriidassa maa-aineslain 3 §:ssä esitettyjen maa-ainesten ottamisen rajoitusten kanssa.

Vahvistettavana olevan 2. vaihemaakuntakaavan kaavaratkaisu perustuu Keski-Suomen POSKI -projektiin ja sen lopputuloksena tehtyyn maa-aineshuollon kannalta arvokkaiden alueiden sekä arvokkaiden kallio-, harju- ja moreenialueiden yhteensovitukseen. Yhteensovituksessa on tunnistettu Ruotokassin alueen määrällisesti ja laadullisesti hyvät maa-ainesvarat. Ruotokassi on tästä huolimatta luokiteltu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaaksi alueeksi ja maakunnallisesti merkittäväksi harjualueeksi, minkä johdosta se on maakuntakaavassa päädytty esittämään ge/2 -merkinnällä.

POSKI -projektin loppuraportista ja projektin yhteydessä laaditusta Keski-Suomen harjukohteet -raportista ilmenevät perusteet Ruotokassin aluetta koskevalle maakuntakaavamerkinnälle. Raporttien mukaan Ruotokassi on melko laaja luonnontilaisena pohjavesialueena säilynyt harjualue. Alueen arvoa korostaa erityisesti se, että tämä soranotolta säästynyt alue sijaitsee Kangashäkin soranoton muokkaaman harjukohteen jatkeena. Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaavaratkaisu perustu valittajan esittämällä tavalla pelkästään Heinälamminpuron arvoihin. Vaihemaakuntakaavassa on lisäksi osoitettu laaja maa-ainesten ottovyöhyke eo/1 -merkinnällä Kangashäkkiin aivan Ruotokassin kaakkoispuolelle.

Edellä kuvatuin perustein ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava täyttää Ruotokassin alueen osalta maankäyttö- ja rakennuslain 28 § mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset ja että kaavaratkaisu sovitaa yhteen kiviaineshuollon ja suojelun tarpeita yhteen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämällä tavalla. Kaavaratkaisua ei siis voida pitää valituksessa esitetyillä perusteilla lainvastaisena.

Kohtuuton haitta maanomistajalle

Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaavassa on esitetty arvokkaat harjualueet merkinnällä ge/2. Merkinnän kuvauksen mukaan merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas harjualue. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja -esiintymien säilyminen.

Kaavamerkinnän osalta ympäristöministeriö viittaa edelliseen kohdassa selvitysten huomioon ottaminen todettuun, ja toteaa edelleen, että käytetty osa-aluemerkintä ei ole suojelualuevaraus, eikä siihen liity suojelumääräyksiä tai maankäyttö- ja rakennuslain 33§ tarkoittamaa rakentamisrajoitusta. Kaavaselostuksessa todetaan, että merkintä sallii alueen maa- ja metsätalouskäytön. Ruotokassin alue sijaitsee Keski-Suomen maakuntakaavassa ns. valkoisella alueella, mikä tarkoittaa, että alueelle ei ole osoitettu seudullisesti merkittävää maankäyttöä.

Ympäristöministeriö toteaa lisäksi, että maakuntakaava on esitystavaltaan yleispiirteinen, ja sen ratkaisut on tarkoitettu täsmentymään yksityiskohtaisemman suunnittelun tai lupamenettelyn yhteydessä. Maakuntakaavan ge/2-merkintä ei ole oikeudellisenä esteenä maa-ainesluvan myöntämiselle, vaan asia ratkaistaan tapauskohtaisesti maa-aineslain 3 ja 6 §:ien nojalla. Maa-aineslain 3 §:n nojalla maa-aineksia ei saa ottaa muun muassa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista tai luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erityisten luonnonesiintymien tuhoutumista. Näin ollen maakuntakaavan ratkaisu Ruotokassin alueen osalta ei ole ristiriidassa maa-aineslain säännösten kanssa.

Edellä sanotun perusteella maakuntakaavaa laadittaessa on muiden kaavalle asetettujen sisältövaatimusten ohella maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 4 momentin edellyttämällä tavalla pidetty silmällä myös sitä, ettei siitä aiheudu maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

Maakuntakaavan voimaan tulo

Ympäristöministeriö toteaa, että ympäristöministeriöllä on maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n perusteella toimivalta määrätä maakuntakaava tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Maakuntakaavan voimaan tulo ennen kuin se on saanut lainvoiman edellyttää ympäristöministeriön määräystä. Valituksen tultua edellä esitetyin perustein hylätyksi, ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava voidaan määrätä tulemaan voimaan.

Maakuntakaavan vahvistaminen

Ympäristöministeriö katsoo, että Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaava täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset. Koska maakuntakaavan vahvistamiselle muilta osin ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentista johtuvaa estettä, ympäristöministeriö vahvistaa maakuntakaavan.

Keski-Suomen 2. vaihemaakuntakaavan vahvistamispäätöksellä kumotaan Keski-Suomen maakuntakaavan (vahvistettu 14.4.2009) Hiidenjärven pohjavesialuumerkintä (alueluettelon pv-alue nro 18).

Maakuntakaavan voimaantulo

Ympäristöministeriö määrää maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n perusteella maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Jatkotoimenpiteet

Keski-Suomen liiton on maankäyttö- ja rakennusasetuksen 93 §:n mukaisesti kuulutettava maakuntakaavan voimaantulosta.

Keski-Suomen liiton tulee lisäksi lähettää maakuntakaava tiedoksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 95 §:n mukaisille viranomaisille otettavaksi huomioon suunnittelussa, päätöksenteossa sekä alueiden käyttöä koskeviin toimenpiteisiin ryhdyttäessä.

Oikeusvaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukaisesti viranomaisten on suunnitellunsa alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Sovelletut oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) 4 § 3 mom., 6 §, 9 §, 17 §, 24 § 2 mom., 25 §, 27 §, 28 §, 29 §, 30 § 1 mom., 31 §, 33 §, 62 §, 63 §, 65 §, 188 § 3 mom. ja 201 §
 Maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999) 1 §, 10 §, 12 §, 30 §, 93 § ja 95 §
 Kuntalaki (365/1995) 90 § ja 92 §
 Ympäristöministeriön asetus (31.3.2000) maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä
 Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §
 Ympäristöministeriön asetus ympäristöministeriön maksullisista suoritteista (1142/2009) 3 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Asuntopoliittinen

Jan Vapaavuori

Yli-insinööri

Petteri Katajisto

LIITE

Valitusosoitus
 Oikaisuvaatimusohje

MAKSU JA JAKELU

Päätös, maksutta

Keski-Suomen liitto, Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä

Päätösajäljennös saantitodistuksella, maksu 200 euroa (laskutetaan erikseen)

Yksityishenkilö

Tiedoksi

Sisäasiainministeriö
 Puolustusministeriö
 Valtiovarainministeriö
 Opetus- ja kulttuuriministeriö
 Maa- ja metsätalousministeriö
 Liikenne- ja viestintäministeriö
 Työ- ja elinkeinoministeriö
 Sosiaali- ja terveysministeriö
 Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
 Ympäristöministeriön luontoympäristöosasto

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Ympäristöministeriön päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Siltä osin, kun ympäristöministeriö on jättänyt maakuntakaavan vahvistamatta, muulla kuin maakunnan liitolla tai kunnalla ei ole oikeutta hakea muutosta (maankäyttö- ja rakennuslain 191 § 3 momentti). Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Valituksen tulee olla perillä virka-aikana eli viimeistään klo 16.15. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin muutosta haetaan, mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteella muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmä on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- ympäristöministeriön päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiamiehen valtakirja, mikäli valituksen on laatinut valittajan valtuuttama asiamies
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo toimitettu viranomaiselle.

Valituksen toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, toimittaa lähetin välityksellä tai sähköpostilla. Valituskirjelmä on toimitettava niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhakijalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 226 euroa (laki 1213/2010). Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden

postiosoite: PL 180, 00131 Helsinki
käyntiosoite: Unioninkatu 16, 00130 Helsinki
puhelinvaihe: 010 36 40200
telekopio: 010 36 40382
sähköpostiosoite: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

OIKAISUVAATIMUSOHJE

Jos maksuvelvollinen katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, hän voi vaatia siihen oikaisua ympäristöministeriöltä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava ympäristöministeriölle (6) kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite
- vaatimus maksun muuttamiseksi
- oikaisuvaatimuksen perustelut

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän tai oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Ympäristöministeriö

postiosoite:	PL 35, 00023 Valtioneuvosto
kirjaamon käyntiosoite:	Fabianinkatu 6 A, Helsinki
puhelinvaihe:	020 610 100
telekopio:	(09) 1603 9320
sähköpostiosoite:	kirjaamo.ym@ymparisto.fi